

Медійна ініціатива за права людини

Що ми зробили у 2024 році

Про МІПЛ

Медійна ініціатива за права людини (МІПЛ) — адвокаційно-медійна команда, яка обстоює права і свободи людини в Україні і на міжнародному рівні та працює задля встановлення справедливості, яка підірвана війною. Місія МІПЛ — створити умови та механізми справедливості для потерпілих у російсько-українській війні.

МІПЛ як частина коаліції “Україна. П’ята ранку” продовжує працювати задля досягнення справедливості. За рік організація зросла майже вдвічі та вдосконалила внутрішні процеси. Наразі МІПЛ рухається до дослідження системних явищ і розкриття політики Росії на тимчасово окупованих територіях України, а також більш активно працює над захистом прав українських військових.

Цей звіт розповідає про основні напрями діяльності МІПЛ:

- документування міжнародних злочинів в Україні,
- моніторинг і висвітлення судових процесів у справах війни,
- захист прав військових,
- підтримка родин військовополонених і цивільних затриманих,
- національна та міжнародна адвокація інтересів України.

Детально про це — у нашому звіті.

Документування: фіксація насильницьких зникнень цивільних

У 2024 році МІПЛ посилила один із основних напрямів — документування свідчень постраждалих від воєнних злочинів Росії та її союзників. Цьогоріч МІПЛ у кілька разів збільшила кількість польових місій і підтримує стабільно високий рівень опитувань. Завдяки цьому команда досліджує міжнародні злочини в Україні у якісно новому масштабі, описуючи не лише окремі випадки, а розкриваючи саму систему цих злочинів і її природу.

МІПЛ формує свої списки завдяки свідченням цивільних утримуваних і військовополонених, а також через дані з відкритих джерел, свідчень родин і знайомих затриманих. МІПЛ [верифікує](#) отримані дані у співпраці з правоохоронцями, місцевою владою громад.

Ми опитали:

- 227 людей — цивільні утримувані, їхні рідні та свідки воєнних злочинів
- про події у 9 регіонах країни: Київщина, Чернігівщина, Сумщина, Харківщина, Луганщина, Донеччина, Запоріжжя, Херсонщина, АР Крим.

Команда мала 26 польових місій у:

- Херсонській, Київській, Чернігівській, Сумській областях,
- Одесі,
- Німеччині.

Ми зафіксували:

- 3014 випадків насильницьких зникнень, що сталися у різний час на окупованих територіях Київської, Чернігівської, Сумської, Луганської, Донецької, Харківської, Запорізької, Херсонської, Миколаївської областей та в АР Крим
- досі утримують у неволі 1908 людей
- 1077 звільнили в рамках офіційних обмінів або поза ними
- 76 людей загинули в місцях несвободи.

Історії успіху

МІПЛ не лише фіксує досвід утримуваних цивільних і злочини проти них, а й працює над системними змінами в інструментах їх звільнення.

- **100 свідчень цивільних — для Московського механізму ОБСЄ.**
Навесні 2024 року МІПЛ ініціювала участь незалежних експертів для аналізу й оцінки свідчень і загальної ситуації з воєнними злочинами проти цивільних в Україні. Департамент документування проаналізував патерни зі 100 свідчень цивільних, яких звільнили з утримання. Цю інформацію передали експертам

Московського механізму, які працюють над встановленням фактів задля припинення злочинів і досягнення справедливості. Експертна місія Московського механізму ОБСЄ у складі професора Вероніки Бількової, доктора Сесілії Геллештвейт та доктора Еліни Штайнерте 25 квітня 2024 року представила Постійній раді ОБСЄ свої висновки у «Звіті про порушення та зловживання міжнародним гуманітарним правом і правом прав людини, воєнні злочини та злочини проти людяності, пов'язані зі свавільним позбавленням волі українських цивільних осіб Російською Федерацією».

- **143 свідчення — для побудови кейсу МКС у базі міжнародних злочинів I-Doc.**

У 2024 році департамент документування завершив основну частину роботи щодо свідчень постраждалих із північних областей України. Впродовж двох років документаторки опрацювали в базі I-Doc 143 свідчення потерпілих і свідків із Київщини, Чернігівщини та Сумщини. Їх використали для звіту [“Анатомія системного злочину: як Росія переслідує цивільне населення”](#).

- **56 історій — для кампанії [Release Hostages: A Demand for Freedom Campaign](#).**

У 2024 році МІПЛ продовжила правозахисну кампанію із закликом до міжнародної спільноти діяти, аби врятувати життя та допомогти звільнити українців, яких затримала Росія. Основний інструмент кампанії — особисті історії цивільних затриманих, проілюстровані їхніми портретами. Цьогоріч їх представляли на офлайн-заходах, зокрема Міжнародному фестивалі документального кіно про права людини Docudays UA. До кампанії можуть долучитися всі охочі, написавши листа в будь-яке з посольств РФ із вимогою розшукати та звільнити цивільних — усіх або ж когось конкретного з тих, чия історію МІПЛ опублікувала на платформі.

Війна і правосуддя: справи щодо конфлікту в українських судах

Департамент правосуддя МІПЛ займається моніторингом, висвітленням і аналізом судових процесів, які стосуються міжнародних злочинів і злочинів проти основ національної безпеки, вчинених в умовах війни.

МІПЛ із 2018 року створює унікальний продукт — розсилку анонсів судових засідань. Монітори та журналісти МІПЛ часто є єдиними слухачами у надважливих судових процесах щодо злочинів війни. Завдяки цьому команда бачить широку картину правосуддя в національних судах, аналізує не лише окремі кейси, а й динаміку роботи судової і правоохоронної систем, фіксує недоліки та зміни і розробляє рекомендації для органів державної влади.

Цифри

Ми стежимо за справами щодо:

- міжнародних злочинів
 - воєнні злочини,
 - злочин агресії,
 - геноцид
- злочинів проти основ національної безпеки
 - державна зрада,
 - колабораціонізм,
 - несанкціоноване поширення інформації про ЗСУ,
 - пособництво державі-агресору,
 - виправдання агресії РФ.

За рік команда:

- відвідала близько 100 судових засідань (через численні переноси судових засідань точну цифру вказати складно);
- моніторила процеси на Київщині, Чернігівщині, Одещині, Сумщині, Дніпропетровщині, Харківщині, Миколаївщині, Житомирщині, Кіровоградщині, Львівщині, Запоріжжі та Черкащині;
- створила 40 розсилок із анонсами судових засідань;
- створила 68 текстів — новин, репортажів, інтерв'ю, аналітик.

Справи та тексти

Впродовж року МІПЛ стежила за справами, які мають значення для якісного національного правосуддя. Серед них і найрезонансніші, і маловідомі, і проте показові.

Матеріали, що стосуються воєнних злочинів

- [Суд визнав коменданта катівні “Ізоляція” воєнним злочинцем](#). Репортаж із судового засідання, на якому Дениса Куликовського визнали винним у вчиненні воєнних злочинів (тоді — порушення законів і звичаїв війни). “Ізоляція” — це катівня у Донецьку, де з 2014 року вчиняють злочини проти свавільно затриманих українців.
- [Справа “Ізоляції”. Прокурор Тарас Семків про \(недовічний\) вирок Куликовському, роботу з потерпілими та недосконалість законів](#). Єдине повне інтерв'ю з прокурором Семківим про справу Куликовського, особливості вироку та взаємодію з потерпілими.
- [Свідчення і травма. Алма Тасо Делькович про те, як впливає травма на судовий процес і як можна працювати з цим в Україні](#). Делькович розповідає про те, як Боснія і Герцеговина пройшла шлях до встановлення людиноцентричного правосуддя у справах щодо війни та пояснює, які виклики можуть стояти перед Україною.
- [У справі Медведєва 14 місяців не можуть почати досліджувати докази. Чому унікальна незаочна справа проти росіянина стоїть на місці?](#) Медведєв — російський військовий, якого підозрюють у вчиненні воєнних злочинів під час окупації Бучі в 2022-му. Його взяли в полон, і вже третій рік слухають справу, повсякчас переносючи засідання.
- [“Я не асоціююся з підзахисним — я потрібна для балансу правосуддя і справедливості”, — адвокатка російських військових](#). Унікальне інтерв'ю адвокатки Юлії Шуляк, яка працює у заочних справах проти російських військових.
- [Український суд засудив Дубінського, який збив малайзійський “боїнг”, за тероризм, а не воєнний злочин](#). Аналіз вироку українського суду, який суперечить державній політиці та розмиває визначення російсько-української війни, що триває з 2014 року.
- [Зеленський підписав другий закон для імплементації Римського статуту: як тепер каратимуть воєнних злочинців](#). Аналіз того, як Римський статут вплине на українське правосуддя та адаптує його до міжнародних стандартів.
- [Рік справі російського військовополоненого Карташева: як її \(не\) розглядає Ірпінський суд](#). Карташева підозрюють у вчиненні воєнного злочину в Бучі в 2022-му. Він потрапив у полон у 2023-му. Попри те, що триває другий рік, суд усе ще не перейшов до слухань по суті.
- [Один злочин — три держави. Чи поширюється юрисдикція МКС на злочини проти українців, які вчиняють у Росії чи Білорусі](#). Колонка експертки МІПЛ Анни Рассамахіної про те, як функціонують юридичні механізми, коли злочин починається на території однієї країни, а триває — в інших.
- [В Україні почався суд над російським десантником Чаловим, якого звинувачують у розстрілі дітей і дорослих у Бучі](#). Репортаж демонструє системні труднощі правосуддя у важливих справах щодо воєнних злочинів.

Матеріали, що стосуються справ за злочини проти основ національної безпеки

- [Вербування військового для коригування обстрілу. Як в Одесі судять подружжя росіян, обвинувачених у шпигунстві](#). Семеніхін і Большакова приїхали в Одесу з Росії в 2019 році, і, за версією слідства, чекали на слушний час для роботи на користь РФ. Вони намагалися вивідати дані в українського військового.
- [“Білі плями” справи: суд за держзраду у Кропивницькому](#). Репортаж із процесу, який є одним із багатьох в Україні щодо державної зради і демонструє системні проблеми правосуддя у злочинах цієї категорії.
- [В Україні вперше з 2022 року виправдали звинувачену у держзradі — великий репортаж МІПЛ про справу](#). Оголь — мешканка Миколаївщини, яка два роки була підсудною в справі про здачу росіянам ветерана АТО.
- [Херсонського депутата Карамалікова судять за держзраду — в окупації він передав росіянам затриманого пілота](#). Карамаліков переконує, що організував оборону в місті, щодо пілота діяв за Женевськими конвенціями та допомагав ЗСУ в окупації. Слідство звинувачує його в співпраці з росіянами.

Захист прав військових: шлях від ТЦК до УБД

У 2024 році МІПЛ отримала 90 звернень від військових і членів їхніх родин.

Теми

Юристи та юристки МІПЛ охопили широке коло тем, щодо яких військові та їхні близькі потребували консультацій.

Вони стосувалися:

- роботи комісій, що дають висновок про стан здоров'я та придатність військових до служби. Ми допомагали отримати скерування від військової частини на МСЕК, пройти комісію та за потреби оскаржити рішення. Також команда підтримувала на тих же етапах проходження ВЛК та за потреби допомагала отримати документальне підтвердження впливу війни на здоров'я військових.
- бюрократичних аспектів власне військової служби. МІПЛ надавала консультації щодо звільнення зі служби, розірвання контракту, переведення до іншої військової частини або іншого роду військ.
- військових злочинів і правопорушень. Команда консультувала як діяти, коли вимагають хабара, не приймають рапорти, порушують статутні відносини. Також ми працювали з кейсами дезертирства та самовільного залишення військової частини, зокрема повернення до служби після СЗЧ.
- стану здоров'я, зокрема виплат при лікуванні, встановленні інвалідності або часткової втрати працездатності, направлення на лікування та переведення між лікарями, а також отримання довідки про обставини поранення військового.
- отримання статусу учасника бойових дій і оформлення відповідних пільг.
- відпустки з різних причин — як щорічної, так і для лікування чи за сімейними обставинами.
- завершення військової служби, а саме виплат при звільненні і дій після отримання висновку ВЛК про непридатність
- та оновлення військово-облікових даних у РТЦК та СП і оформлення відстрочки, коли на те є передбачені законом причини.

Підтримка родин військовополонених і зниклих безвісти

МІПЛ продовжує консультувати родини військовополонених і цивільних затриманих. Організація не лише надає допомогу для координації спільних зусиль, а й часто виступає як місток між родинами та державними органами й структурами, адвокатуючи їхні інтереси та працюючи задля вирішення їхніх проблем.

Зустрічі

У 2024 році команда провела:

- 28 зустрічей зі спільнотами родин різних підрозділів;
- 11 зустрічей зі спільнотами родин зниклих безвісти військових, військовополонених і державними органами.

Юридичні консультації

МІПЛ регулярно консультує родини зниклих безвісти. Найпоширенішими темами звернень у 2024 році були:

- **Отримання родинам документів.** Щоб допомогти, команда створила зразок звернення до військової частини з посиланням на положення Закону України “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин”.
- **Перебування в полоні.** Ще одна причина звернень до МІПЛ — допомога у зміні статусу зниклого безвісти на статус військовополоненого за наявності доказів. Це повинна робити військова частина, МІПЛ допомагала родинам у комунікації та організації процесу з їхнього боку.
- **Статус загиблого.** МІПЛ працювала зі зверненнями, які стосувалися безпідставної зміни статусу зниклого безвісти на статус загиблого. Якщо родині не вдавалося добитися повернення статусу зниклого безвісти, МІПЛ допомагала підготувати позов до суду.
- **Відстрочка від мобілізації.** 3 травня 2024 року з’явилися випадки, коли РТЦК та СП відмовляли рідним зниклих безвісти військових у відстрочці від мобілізації. У цьому випадку МІПЛ також допомагала підготувати позови до суду щодо оскарження таких дій.

Партнерство з Міжнародною комісією з питань зниклих безвісти (МКЗБ)

Співпрацюючи з МКЗБ, ми:

- переймали досвід інших країн у пошуку зниклих безвісти в ознайомчій поїздці в Боснію і Герцеговину, де зустрілися з місцевими громадськими організаціями, представниками МКЗБ на Західних Балканах, Уповноваженою з прав людини БіГ та дорадчою радою і керівництвом Інституту зниклих безвісти.

- ініціювали закритий захід ОБСЄ, де зустрілися представниці спільноти родин зниклих безвісти, представниця МКЗБ Альма Масіч і представник Координаційного штабу Петро Яценко.
- провели три інформаційні сесії МКЗБ, де обговорила зі спільнотами родин зниклих безвісти і полонених роботу МКЗБ, відбір зразків ДНК і співпрацю з українськими правоохоронцями.
- взяли участь у сесіях МКЗБ для підготовки до спільного звернення до Комітету ООН з насильницьких зникнень.
- провели конференцію до Міжнародного дня прав людини, висвітливши проблему пошуку зниклих безвісти та забезпечення прав родин.

Також МІПЛ презентувала власне дослідження “Як пришвидшити ідентифікацію загиблих, зниклих безвісти на війні”, організувала зустрічі між спільнотами родин зниклих безвісти і місцевою владою, проводила тренінги для патронатних служб Сил оборони України.

Опитування звільнених з полону військових

Один з пріоритетних напрямків МІПЛ — документування свідчень тих, кого Україна звільняє з російського полону.

За 2024 рік ми опитали 45 людей, яких утримували в 22 місцях несвободи.

Це були місця на:

- тимчасово окупованих територіях України — 5 локацій (Донеччина та Луганщина).
- території Російської Федерації — 17 (Чеченська Республіка, Республіка Мордовія, Курська, Тульська, Ростовська, Рязанська, Белгородська, Воронежська, Смоленська, Брянська, Владімірська та Волгоградська області).
- м. Грозний, Чеченська Республіка, РФ;
- СІЗО № 1, м. Курськ, Курська обл., РФ;
- виправна колонія № 11, с. Мала Локня, Курська обл., РФ;
- виправна колонія № 1, м. Донське, Тульська обл., РФ;
- СІЗО № 2, м. Таганрог, Ростовська обл., РФ;
- СІЗО № 1, м. Ростов-на-Дону, Ростовська обл., РФ;
- СІЗО № 5, м. Ростов-на-Дону, Ростовська обл., РФ;
- виправна колонія № 3, м. Новочеркаськ, Ростовська обл., РФ;
- СІЗО № 1, м. Рязьськ, Рязанська обл., РФ;
- СІЗО № 1, м. Борисоглебськ, Воронежська обл., РФ;
- СІЗО № 2, м. Вязьма, Смоленська обл., РФ;
- виправна колонія № 2, м. Старий Оскол, Белгородська обл., РФ;
- виправна колонія № 9, м. Валуйки, Белгородська обл., РФ;
- виправна колонія № 10, с. Ударне, Республіка Мордовія, РФ;
- СІЗО № 2, м. Новозибків, Брянська обл., РФ;
- виправна колонія № 7, с. Пакіно, Владімірська обл., РФ;
- СІЗО № 2, м. Камишин, Волгоградська обл., РФ;
- Оленівська колонія, тимчасово окупована територія Донецької обл., Україна;
- Калінінська виправна колонія № 4, м. Горлівка, тимчасово окупована територія Донецької обл., Україна;
- Свердловська колонія, тимчасово окупована територія Луганської обл., Україна;
- Суходольська колонія, тимчасово окупована територія Луганської обл., Україна;
- СІЗО № 5, м. Донецьк, тимчасово окупована територія Донецької обл., Україна.

Також МІПЛ опитала 29 членів родин військовополонених і зниклих безвісти.

Крім того, серед опитаних звільнених військовополонених було четверо, проти кого в Росії порушили кримінальні справи. Зібрану інформацію команда використовує для аналізу того, як Росія позбавляє українських військовополонених права на справедливий суд.

Системна робота

- **Злочин в Оленівській колонії.** У 2024 році МІПЛ провела власне розслідування злочину в Оленівській колонії. Там 29 липня 2022 року загинуло щонайменше 50 азовців. Понад сотня отримали поранення. Поки

українська прокуратура працює з цим злочином на своєму рівні, МІПЛ реконструювала злочин за свідченнями очевидців.

У Відні на засіданні ОБСЄ МІПЛ разом із місіями України, США та ЄС провела спільний захід і презентувала аналітику **"Злочин в Оленівці: факти та свідчення про наймасовіше вбивство українських військових у російському полоні"**.

Разом із Регіональним центром прав людини, Українською Гельсінською спілкою з прав людини, Yahad-In Unum, OSINT FOR UKRAINE та Спільнотою Оленівки МІПЛ надіслала **повідомлення до Міжнародного кримінального суду** із закликом розслідувати масове вбивство та катування українських військовополонених в Оленівці.

- **Павлівка.** МІПЛ розповіла про **нерозказану історію бою у Павлівці**. Команда зробила це на прохання родин зниклих безвісти і військовополонених з 72-ї окремої механізованої бригади, 68-ї окремої єгерської бригади та сил Територіальної оборони. Матеріал "Бій, про який мовчать: як у Павлівці зникли безвісти більше ста військовослужбовців" став одним із найважливіших того року та набрав понад 347 тисяч переглядів.
- Експерт МІПЛ із Міжнародного гуманітарного права Андрій Яковлев також консультував авторів тексту **"Московські конвенції"**. Його як книгу випустила Асоціація родин захисників Азовсталі та Vanda Agency — це альтернатива Женевським конвенціям, якою послуговується Росія у ставленні до українських військовополонених.

Аналітика: від злочинів до справедливості

Департамент аналітики МІПЛ у 2024 році створив вісім досліджень і долучився до роботи над звітом Московського механізму ОБСЄ, запуск якого команда адвокатувала раніше. Власні дослідження стосуються досвіду потерпілих від воєнних злочинів, злочинів у російському полоні, зниклих безвісти та систематичних злочинів проти цивільних.

- [Охолоджуючий ефект. Мотивація потерпілих бути учасниками процесу правосуддя і їх підтримка на цьому шляху](#)

Цей звіт ґрунтується на свідченнях 11 людей, які брали участь у судових процесах щодо воєнних злочинів. Респондентів опитали на глибоких інтерв'ю. Також команда дослідила, як відбувається потерпіло орієнтоване правосуддя в інших країнах, які працюють з особливо чутливими злочинами. Аналіз показав, що українська правоохоронна та судова система поки що неефективні в тому, щоби працювати з урахуванням інтересів потерпілих, а самі працівники цих сфер не мають стандарту потерпіло орієнтованого правосуддя.

- [The crime in Olenivka: facts and testimonies about the most massive massacre of Ukrainian soldiers in Russian captivity](#)

У ніч з 28 на 29 липня 2022 року на території Волноваської виправної колонії № 120, також відомої як Оленівка, стався вибух, внаслідок якого загинуло понад 50 українських військовополонених, ще 140 отримали поранення. Всі вони «азовцями», що робить цей інцидент найбільш значним підтвердженням актом масового вбивства українських військовополонених з початку збройної агресії Росії проти України. Тим, хто вижив, грубо відмовили у належній медичній допомозі, що призвело до подальших смертей і серйозних фізичних і психологічних травм. МІПЛ у співпраці з партнерськими організаціями підготувала дві комплексні заяви щодо подій в Оленівці. У цих матеріалах ми надали детальний опис подій у Волноваській виправній колонії № 120, спираючись на свідчення очевидців, постраждалих та їхніх родин, а також родин загиблих військовополонених. Окрім фіксації відсутності медичної допомоги та неналежної евакуації тяжкопоранених, ми висвітлили відомі випадки катувань, фізичного, психологічного та інших форм насильства, а також описали неналежні умови утримання українських військовополонених.

- [Місія — врятувати: що відбувається у російському полоні і як попередити загибель у ньому українських військових](#)

У цій доповіді МІПЛ свідомо відібрала найбільш кричущі порушення прав українських військовополонених, щоб показати наслідки дій Росії. Так команда не лише фіксує докази цих порушень і злочинів, але й допомагає притягнути винних до відповідальності, активізувати МКЧХ і міжнародну спільноту для тиску на Росію та запобігання її злочинам проти українських військовополонених.

- [Проблема на десятиліття. Чому важко розшукувати зниклих безвісти в умовах війни в Україні?](#)

У цій аналітичній записці команда дає визначення терміну «особи, зниклі безвісти», описує, як регулюються права цієї категорії людей та їхніх родичів, окреслює проблеми обліку та пошуку зниклих безвісти за особливих обставин, а також пропонує рекомендації щодо покращення ситуації із захистом прав зниклих безвісти та їхніх родичів.

- [Нав'язування громадянам України громадянства РФ на окупованій території України та в РФ — спільний звіт з Коаліцією “Україна. 5 Ранку”.](#)

Мета дослідження — простежити ключові етапи та практики реалізації політики нав'язування російського громадянства громадянам України на тимчасово окупованих територіях і біженців до РФ. У звіті команда надає правову кваліфікацію таких дій Росії як в рамках міжнародного права, так і в рамках українського законодавства.

- [“Ти вірний Україні — ти нацист?” Каткування та інші порушення як злочини проти людяності з боку російської армії в Україні — спільний звіт з Центром прав людини ЗМІНА та ОМСТ.](#)

У цьому звіті йдеться про катування та інше жорстоке поводження з українськими цивільними на тимчасово окупованих територіях України у лютому — березні 2022 року. Команда робить висновок, що ці порушення були широкомасштабними, систематичними і можуть становити злочини проти людяності та переслідування політичної групи. У звіті змальовано портрет постраждалих від катувань, зокрема обставини їхнього затримання, допитів, людей, які застосовували тортури та їхній вплив на постраждалих.

- [Як пришвидшити ідентифікацію загиблих, зниклих безвісти на війні](#)

Аналітична довідка пояснює ключові проблеми ідентифікації тіл загиблих військових і пропонує рекомендації для їх вирішення.

- [Анатомія систематичного злочину: як Росія переслідує цивільне населення. Реконструкція подій у північних областях України під час окупації](#)

Впродовж двох років документаторки МІПЛ опрацьовували 143 свідчення потерпілих і свідків з Київщини, Чернігівщини та Сумщини в базі I-Doc. Звіт показує методи дій проти цивільних і шляхи їх депортації до Росії та Білорусі. За допомогою I-DOC звіт відтворює обставини злочинів та зв'язки з імовірними причетними. Він є другою частиною дослідження цієї теми: першу МІПЛ представила 2023 року. Задokumentовані дані вказують, що військові РФ масово затримували цивільних на окупованих територіях на підставі найменшої підозри, що населення не приймає окупації, а отже, не є лояльним до російських військ.

Висвітлення: як ми розповідаємо про це

МІПЛ як адвокаційно-медійна команда особливу увагу приділяє журналістиці як інструменту правозахисту. Інформаційний департамент МІПЛ робить більш видимою роботу всієї команди та використовує інформацію як інструмент впливу та поширення важливих ідей. З кожним роком показники та вага створених матеріалів лише зростають.

Цифри

За рік команда МІПЛ:

- створила 279 матеріалів — це новини, репортажі, розслідування, інтерв'ю, експлейнери й аналітика. Загалом їх переглянули 1 мільйон разів;
- вдвічі збільшила кількість користувачів сайту — тепер їх майже 700 тисяч;
- досягла 2 мільйонів переглядів відео на YouTube — [найпопулярніше](#) набрало понад 430 тисяч переглядів;
- збільшила кількість підписників на YouTube на 3300 людей;
- отримала понад 1 мільйон переглядів дописів на Facebook;
- розвинула Instagram до 192 тисяч переглядів;
- має понад 7 тисяч підписників у X;
- збільшила охоплення дописів на Facebook до 1 мільйону;
- провела 11 презентацій, де МІПЛ виступила як організатор або співорганізатор;

У 2024 році команда зафіксувала понад 1500 матеріалів українських та закордонних медіа зі згадкою про діяльність команди та коментарі від членів МІПЛ.

Серед медіа, які писали про МІПЛ:

- Суспільне
- Hromadske
- 1+1
- Громадське радіо
- Лівий берег
- The Kyiv Independent
- Радіо Свобода (українське бюро)
- DW (українське бюро)
- New York Times (США)
- MEDIAPART (Франція)
- Nattevicen (Норвегія)
- Balkan Insight (Балкани)
- The Irish Times (Ірландія)

- Yle (Фінляндія)
- The Independent (Велика Британія)
- CNN (США)
- Voice Of America (США)
- Merhaba Izmir (Туреччина)
- Euro News
- POLITICO (США)
- Frankfurter Allgemeine Zeitung (Німеччина)
- RAI (Італія)

Також члени команди МІПЛ впродовж року дали дев'ять інтерв'ю про воєнні злочини росіян, злочини проти військовополонених, національну систему правосуддя та квазіправову систему на тимчасово окупованих територіях. Ось три з них:

- [«Чорна діра безправ'я»: правозахисниця Ольга Решетилова розповіла про воєнні злочини росіян на ТОТ Запорізької області](#)
- [МАЄМО ПРАВО: чому Росія масово судить викрадених чи полонених громадян України?](#)
- [“Коли вже наші з подругами розмови будуть не про “мавіки”, а про сукні?..” Правозахисниця Олена Белячкова – про 10 років волонтерства, роботу над визволенням полонених і найбільшу мрію](#)

Розслідування

Цьогоріч МІПЛ продовжила працювати над власними розслідуваннями. Чотири з них опублікували на сайті.

- [Понад 30 зниклих українських медійників: насилля, приниження і невідомість в окупації.](#)

На окупованих територіях України Росія системно переслідує журналістів. На сьогодні МІПЛ відомо про 32 українських медійників, яких Росія утримує у неволі. Доля багатьох залишається невідомою.

- [Вирізали “Z” на щоках, морили голодом і катували до смерті: як полонених українців знищують у Тульській колонії.](#)

Одна з найжорстокіших російських колоній, у якій утримують військовополонених і цивільних українців, розташована в місті Донський Тульської області. МІПЛ задокументувала свідчення декількох постраждалих, яких там безперестанку били, катували і зводили з розуму. Команда також встановила можливих причетних до катувань і вбивств.

- [Анатомія систематичного злочину: як Росія цивільне населення. Реконструкція подій у північних областях України під час окупації.](#)

МІПЛ провела масштабне дослідження, яке реконструює злочини росіян проти цивільних під час окупації північних регіонів України. Це була систематична, послідовна та цілеспрямована політика військового і політичного керівництва РФ.

- [Катування українців — це державна політика Росії. Правозахисники розкрили нові подробиці жорстоких тортур цивільних.](#)

Систематичні та поширені практики свавільних затримань, катувань, насильницьких зникнень, сексуального насильства, фільтрації та пов'язаних з ними злочинів проти українських цивільних на підконтрольних Росії територіях можуть становити злочини проти людяності. Про це свідчить нова доповідь Всесвітньої організації проти катувань (ОМСТ) та українських партнерів — МІПЛ та Центру прав людини ZMINA.

Знакові матеріали

МІПЛ вважає кожен текст важливим інструментом адвокації та роботи задля справедливості. Ми не можемо представити всі майже три сотні матеріалів, але пропонуємо переглянути кілька тих, які спричинили найбільший резонанс і стали важливими для викриття замовчуваних тем або вирішення нагальних проблем.

- [Там, де повільно вмирають: як влаштована медицина в російському полоні](#)

За два роки повномасштабного вторгнення РФ в Україну МІПЛ задокументувала десятки свідчень про ненадання медичної допомоги українським військовополоненим. Розповідаємо про медицину в полоні зі свідчень: як все влаштовано і чому російські медики не поспішають лікувати полонених, прирікаючи їх на повільну смерть.

- [Бій, про який мовчать: як у Павлівці зникли безвісти більше ста військовослужбовців](#)

Сотня українських військових зникли безвісти у боях за Павлівку Донецької області. Об'єднавшись у спільноту, родини шукають їх, виходять на акції підтримки зниклих безвісти і полонених, зустрічаються з владою.

- [Суд виправдав Оголь, обвинувачену у державній зраді: ймовірно, це перший подібний вирок](#)

Через недоведення провини Ленінський районний суд Миколаєва виправдав Світлану Оголь, обвинувачену у держзраді. МІПЛ слідувала за процесом протягом двох років.

- [Журналістку Вікторію Рощину, яка померла в російському полоні, тримали в одному з найжорстокіших ізоляторів Росії](#)

Про СІЗО № 2 у Таганрозі розповідають як про тюрму з найжорстокішими тортурами. Саме тут утримували загиблу журналістку Вікторію Рощину.

- [Примусове оголення, детектор брехні і допити про біолабораторії. Історії медиків, які пройшли російський полон](#)

Щонайменше 50 українських військових медиків перебувають у російському полоні. Крім них, Росія утримує багато цивільних лікарів і медсестер. Їх б'ють, допитують, принижують і безпідставно порушують проти них кримінальні справи.

- [Російському командирі Соловову висунули звинувачення в утриманні сотень людей у підвалі школи в Ягідному](#)

Прокуратура встановила, що Семен Соловов наказав утримувати у підвалі цивільних із села Ягідне. Виконавців цього наказу вже засудили, тепер слухають справу командира.

- [Український суд засудив Дубінського, який збив малайзійський “боїнг”, за тероризм, а не воєнний злочин](#)

Павлоградський міськрайонний суд у травні 2024 року заочно засудив Сергія Дубінського. Щоправда не за збиття літака безпосередньо, а за ведення агресивної війни та участь у терористичній організації “ДНР”. Експерти наголошують, що це — помилкова кваліфікація.

- [ЗСУ на Курщині штурмують виправну колонію, де Росія утримувала полонених українців. МІПЛ опитала тих, хто повернувся з колонії](#)

Сили Оборони України штурмують жіночу колонію у Малій Локні в Курській області. Тривалий час там утримували українських полонених жінок та чоловіків. Для України захоплення колонії стане важливим кроком у документуванні воєнних злочинів, вчинених Росією проти українських військовополонених.

- [Можливим вбивцям азовців в Оленівці оголосили підозри: хто вони і що зі слідством](#)

28 липня 2024 року — друга річниця масового вбивства в полоні українських військових бригади “Азов” в Оленівці. Раніше МІПЛ мало не похвилинно відтворила хронологію цього злочину. Нині ж говоримо про те, як просувається слідство і кому прокуратура оголосила підозри у вбивстві.

- [Військовий зник на полі бою. Ось 10 кроків, які варто зробити, аби розпочати пошук армійця](#)

В умовах бойових дій часом трапляється так, що військовослужбовець зникає безвісти. Для старту пошуку родинам необхідно дотримуватися чіткого алгоритму дій. Пропонуємо 10 ключових кроків.

- [ОБСЄ підтримала заклик МІПЛ запустити Московський механізм щодо українських цивільних заручників](#)

ОБСЄ запустила Московський механізм щодо свавільного позбавлення свободи українських цивільних громадян Росією. Вже незабаром група незалежних міжнародних експертів розпочне розслідування злочинів, які вчиняє Росія щодо цивільних українців.

- [Як пришвидшити ідентифікацію загиблих, зниклих безвісти на війні](#)

Аналітична записка про те, які проблеми виникають із ідентифікацією загиблих, як пришвидшити цей процес і що робити, якщо ваш рідний зник безвісти на війні.

Адвокація: в Україні та за кордоном

Задля втілення місії МІПЛ команда використовує інструменти національної та міжнародної адвокації — зустрічі на найвищому рівні, внесення пропозицій, проведення заходів і залучення до них медіа.

Національна адвокація

У рамках національної адвокації МІПЛ провела чи долучилася до низки подій.

- Медіамарафон “10 років російської агресії в Україні. Шлях до справедливості”
- Презентація аналітики “Місія врятувати: що відбувається у російському полоні і як запобігти загибелі у ньому українських військових”
- Брифінг “Московський механізм ОБСЄ щодо свавільного позбавлення свободи цивільних українців РФ. Навіщо його запустили та що це дасть?”
- Презентація аналітики “Охолоджуючий ефект. Мотивація потерпілих бути учасниками процесу правосуддя і їх підтримка на цьому шляху”
- Презентація аналітики “Незаконне затримання, тортури, неволя: як і чому Росія веде війну проти українських медійників”
- Брифінг щодо звільнення військовополонених із 36-ї бригада Морської піхоти
- Пресконференція “Зниклі безвісти в умовах війни: що заважає пошуку і встановленню справедливості”
- Презентація аналітики “Як пришвидшити ідентифікацію загиблих, зниклих безвісти на війні”
- Пресбрифінг “Справа Вікторії Рощиної: як захистити права цивільних, незаконно затриманих РФ”.
- Конференція, присвячена захисту прав родин зниклих безвісти
- Презентація аналітики «Анатомія систематичного злочину: як Росія переслідує цивільне населення»
- Презентація “Московських конвенцій”

Міжнародні заходи

Ми долучилися як учасники або співорганізатори до 16 міжнародних подій, які висвітлювали та відстоювали інтереси України в досягненні справедливості.

- **Ukraine Witness Testimony Event.** Дванадцятого лютого у Гаазі представниці МІПЛ разом зі свідками долучилися до заходу за ініціативи посольств Великої Британії та України в Нідерландах. Свідки воєнних злочинів розповіли історії свого викрадення та незаконного утримання росіянами. Захід провели у резиденції британської посолки Джоанни Рупер.
- **Церемонія нагородження премії від німецького Інституту міжнародних відносин, якою відзначили коаліцію «Україна. П'ята ранку» у Берліні.** Чотирнадцятого лютого Коаліція отримала премію від німецького Інституту міжнародних відносин Institut für Auslandsbeziehungen. Цією нагородою відзначають внесок окремих людей та установ у сприяння міжкультурним стосункам через їхню соціальну, суспільно-політичну чи мистецьку діяльність. На церемонії нагородження команду МІПЛ представляла Любов Смачило, керівниця аналітичного департаменту.
- **Спеціальний захід у Європарламенті у Брюсселі.** МІПЛ разом зі свідками відвідала заходи 20 — 21 лютого, присвячені питанню звільнення цивільних утримуваних. Подію ініціював та модерував Петрас Ауштревічус, депутат групи Renew Europe, литовський політик, який докладає багато зусиль для підтримки України.
- **Спільний захід в ОБСЄ щодо масового вбивства в Оленівці у Відні.** Двадцять сьомого лютого представниці МІПЛ разом зі звільненими з полону азовцями провели захід, присвячений масовому вбивству українських військовополонених в Оленівці. Захід провели у співпраці з місіями України, США та ЄС. МІПЛ презентувала аналітику щодо масового вбивства в Оленівці.
- **Спеціальний захід Human Rights Watch під час 55-ї сесії Ради ООН з прав людини у Женеві.** Захід 11 — 13 березня був присвячений питанню порушення прав цивільних на тимчасово окупованих територіях. Модераторкою на події МІПЛ була Люсі МакКернан з Human Rights Watch. Вона нагадала про порушення прав цивільного населення на окупованих територіях України і зазначила, що на 55-ій сесії Ради ООН з прав людини голосуватимуть пропозицію поновити мандат Незалежної міжнародної комісії ООН з розслідування порушень в Україні.
- **Показ фільму «20 днів у Маріуполі» під час правозахисного фестивалю «Один світ».** Аналітикиня МІПЛ Любов Смачило взяла участь у дискусії після показу 17 квітня. Вона зазначила, що команда МІПЛ ретельно документує свідчення постраждалих від злочинів росіян, після аналізу яких доходить до висновку, що переслідування українців, які не згодні з російською окупацією, є злочином проти людяності. Це системна політика Росії щодо окупованих територій і цивільних, до її створення та запровадження причетне найвище керівництво Росії.
- **Адвокаційний візит до ОБСЄ під час Supplementary Human Dimension Meetings.** У Відні 21 — 24 квітня МІПЛ організувала три сайд-івенти: щодо переслідування цивільних на окупованих територіях, досвіду правосуддя для українських потерпілих у судах по воєнних злочинах і щодо викрадення цивільних.

- **Спеціальний захід ОБСЄ у Відні 14 — 15 травня.** На цьому заході МІПЛ вперше порушила проблему зниклих безвісти. Крім МІПЛ і делегацій країн-учасниць ОБСЄ, в дискусії взяли участь рідні зниклих безвісти, Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими та Міжнародна комісія з питань зниклих безвісти.
- **Адвокаційний візит до Гааги 25 — 28 червня.** Голова МІПЛ, Ольга Решетилова, взяла участь у круглому столі від про Міжнародний Кримінальний Суд. Долучилися Андрій Костін, Генеральний прокурор України, прокурор Андрій Лещенко з Офісу ГПУ, Максим Тимочко, офіцер відділу міжнародного права Міноборони України, Ділета Маркезі, доктор з Міжнародного гуманітарного і кримінального права, та Ірина Марчук, доцентка кафедри міжнародного та кримінального права Копенгагенського університету. Модерувала захід Надія Волкова, засновниця і директорка Ukrainian Legal Advisory Group.
- **Варшавська конференція ОБСЄ з людського виміру 1 — 7 жовтня.** Першого жовтня голова МІПЛ Ольга Решетилова відкрила перше пленарне засідання Варшавської конференції ОБСЄ з людського виміру, яке присвятили дотриманню Міжнародного гуманітарного права і Міжнародного права прав людини в умовах збройних конфліктів. Учасники обговорили, як війна, зокрема в Україні, порушує права людини, а також порушили питання притягнення до відповідальності за воєнні та інші міжнародні злочини. Другого жовтня під час щорічної конференції з людського виміру ОБСЄ коаліція «Україна. П'ята ранку» організувала публічну дискусію «У пошуках справедливості. Як має виглядати архітектура правосуддя в Україні, виходячи з досвіду потерпілих та потреб системи правосуддя». Спікеркою від МІПЛ була Оксана Расулова, керівниця відділу моніторингу судів у справах щодо війни. Під час заходу презентували дослідження про українську систему правосуддя, мотивацію потерпілих брати участь у судових процесах, а також міжнародні механізми переслідування злочинців. Третього жовтня МІПЛ презентувала масштабне розслідування про те, як Росія переслідує українців. Команда детально описала злочини, скоєні російськими військовими у Київській, Чернігівській і Сумській областях, зафіксувала місця утримання українців, шляхи вивезення їх в Росію, назвала імена і підрозділи, причетні до цих злочинів. Своєю історією викрадення та катувань поділилися колишній цивільний утримуваний РФ Вадим Кубрак, а також розповіла про свій досвід дружина цивільного бранця РФ Ольга Щерба, яка понад два роки шукає чоловіка, брата і друга, яких росіяни викрали навесні 2022 року. Сьомого жовтня спільно з Всесвітньою організацією проти катувань (ОМСТ), Центром прав людини ZMINA, Міжнародною федерацією з прав людини та організацією Physicians for Human Rights, МІПЛ провела подію «Тортури та переслідування цивільних як злочини проти людяності з боку російської влади в Україні: забезпечення міжнародної відповідальності». Учасники обговорили злочини російської влади на окупованих територіях України з 2022 року, представили новий звіт і розробили стратегії юридичного переслідування через МКС і ООН, а також підтримки постраждалих.
- **Участь у 27-ій щорічній конференції FORUM 2000 15 — 17 жовтня.** Любов Смачило, керівниця аналітичного департаменту МІПЛ, разом із Оксаною Покальчук, виконавчою директоркою Truth Hounds, і Олександрою Романцовою, виконавчою директоркою Центру громадянських свобод, взяла участь у панельній дискусії «Російське переслідування та утримання цивільного

населення на окупованих територіях України». Модерувала захід Стефані Бабст, незалежна стратегічна радниця, колишня заступниця помічника Генерального секретаря НАТО.

- **Захід від посольства Великої Британії в Україні за участі потерпілих від воєнних злочинів цивільних 29 жовтня у Лондоні.** На заході, ініційованому посольством Великої Британії в Україні та Агентством Великої Британії з міжнародного розвитку, виступили Ольга Решетилова, голова МІПЛ, та двоє потерпілих. Своїми історіями поділилися підприємець Григорій Головка, якого росіяни викрали у Херсонській області, жорстоко катували і пів року змушували зізнатися у шпигунстві, а також Олександра Столяр, чию мати викрали в Маріуполі 27 вересня 2022 року, у день проведення фейкового референдуму, за начебто спробу вчинення теракту, а тепер судять у Південному окружному воєнному суді Ростова-на-Дону.
- **Друга міжнародна конференція “Crimea Global. Understanding Ukraine through the South” 18 — 22 листопада у Києві.** Подія зібрала експертів, аналітиків, журналістів, науковців та лідерів громадської думки з різних країн Африки, Азії, Південної та Центральної Америки для обговорення викликів та перспектив співпраці. Конференція була спрямована на обмін досвідом і баченням, поширення інформації про Україну, зокрема про Крим, а також просування Формули миру. Під час конференції відбулися шість панельних дискусій, низка поїздок у регіони України. МІПЛ спільно з Освітнім домом прав людини в Чернігові провела спеціальний захід, присвячений мотивації потерпілих у процесі правосуддя. Делегати з Мексики, Бразилії, Судану та Іраку відвідали село Ягідне на Чернігівщині, де у березні 2022 року, під час окупації регіону, російські війська 27 днів утримували в підвалі школи 368 цивільних.
- **Презентація звіту щодо тортур для країн-членів ЄС в Брюсселі 25 — 26 листопада.** Любов Смачило, керівниця аналітичного департаменту, взяла участь у брифінгу «Катування, мова ворожнечі та інші акти переслідування українських цивільних осіб як злочини проти людяності з боку російської влади в Україні: Шляхи забезпечення відповідальності».
- **Спеціальний захід під час Асамблеї країн-учасниць Міжнародного кримінального суду 4 грудня.** Українські правозахисники заявили про те, що Росія систематично відмовляє свавільно затриманим цивільним і військовополоненим українцям у праві на справедливий суд. Ця практика досягла вражаючих масштабів і перетворилася на інструмент переслідування.
- **Адвокаційний візит на Мальту для участі у 31-му засіданні Ради міністрів ОБСЄ 5-6 грудня.** Ольга Решетилова, голова МІПЛ, взяла участь у сайд-івенті «У російському полоні: Шлях до волі» 5-6 грудня. Подія, ініційована Постійним представництвом України в ОБСЄ та МІПЛ, мала на меті підсумувати зусилля міжнародної спільноти з питання звільнення цивільних утримуваних і зібрала понад 50 гостей з країн-учасниць ОБСЄ. У заході взяли участь Мар'яна Беца, заступниця Міністра закордонних справ України, Наріман Джелал, заступник голови Меджлісу кримськотатарського народу, Ольга Бабич, дружина Олександра Бабича, міського голови Голої Пристані на Херсонщині, якого росіяни викрали у 2022 році. МІПЛ також зустрілася із головою місії Постійного представництва Фінляндії Весою Хаккіненом та делегацією Фінляндії, яка головуватиме в ОБСЄ у 2025 році.